

94

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

1000 София, ул. Съборна, 9, Администрация - факс 980-76-32, 981-91-75

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ ОТ ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
ПО КОНСТ. ДЕЛО №6/2011 ГОД.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ
СЪДИИ,

Във връзка с конституционно дело №6/2011 г., образувано на 17 февруари 2011г., Висш съдебен съвет, конституиран като заинтересована страна с Определение на Конституционния съд от 12 април 2011 г., представя настоящето писмено становище.

1. Относно § 4 (чл.26а), с който се изисква членовете на ВСС да предприемат необходими действия за получаване на достъп до класифицирана информация, ВСС нееднократно е изразявал своето становище. Към настоящия момент то остава непроменено.

Считаме, че регламентирането на подобно задължение за членовете на ВСС е необосновано и създава потенциален риск в няколко посоки.

На първо място уредбата му влиза в противоречие с конституционните норми, които изчерпателно са предвидили както статутът на органа, така и изискванията на които неговите членове следва

98

да отговарят. С тази регламентация се нарушава принципът за конституционосъобразност, а именно, че правните норми на законите не трябва да противоречат на Конституцията, което следва от нейното върховенство. Той има не само формален аспект, който поддържа йерархията в системата на източниците на правото, но също така и предопределя материалното съдържание на законите.

Противоконституционността на една такава разпоредба произтича и от нарушаването на друг основен принцип – този за разделението на властите и независимостта на съдебната власт. На тази плоскост биха могли да произтекат опасни последици от идеята органът, който следва да отстоява и гарантира независимостта на една от трите власти, сам да бъде поставен в безконтролна зависимост от изпълнителната власт.

На следващо място освен, че не съществува подобно конституционно изискване, не е нормативно предвиден и способ за освобождаване от длъжност на основание отказан допуск. Същевременно евентуален отрицателен резултат при такова проучване не подлежи на съдебен контрол, но от друга страна той обективно възпрепятства законосъобразно избран член на ВСС с отказан допуск да изпълнява задълженията си по закон. Подобна последица опосредено би могла да доведе до създаване на предпоставки за освобождаване от длъжност. Кое то по същество отново се явява вмешателство на органите на изпълнителната власт, което нарушава независимостта на съдебната власт.

Освен нормативни, не съществуват и практически предпоставки, които да налагат необходимост от подобен режим.

Основната функция на ВСС е кадровата. Компетентността на органа и неговите правомощия по никакъв начин не предполагат нужда от използване на класифицирана информация. Показателна в тази посока е досегашната практика в работата на ВСС, в която до настоящия момент не съществува нито един случай, който да е наложил използването на класифицирана информация.

Независимо от това в чл. 39 от ЗЗКИ е заложена принципната идея магистратите да не бъдат проверявани за допуск и да разполагат с достъп до класифицирана информация при спазване на принципа „необходимост да се знае” по силата на закона, а не въз основа на решение на държавен орган от изпълнителната власт. Обстоятелството, че членовете на ВСС не

са изрично упоменати в чл.39 от ЗЗКИ не е пречка за правилното прилагане на закона. Правното положение на членовете на ВСС е уредено от Конституцията и ЗСВ. В тях няма норма, която да обявява несъвместимост на статуса на членовете на ВСС с магистратския, защото членовете на ВСС са избрани във висшия кадрови орган на съдебната власт именно като съдии, прокурори и следователи.

В случая волята на законодателя е напълно ясна – хипотезите за освобождаване от длъжност на съдия, прокурор, следовател са конституционно закрепени, доразвити са в чл. 165 от ЗСВ и между тях не фигурира като основание избора на магистрата за член на ВСС.

Т.е. изборните членове на ВСС – магистрати запазват придобития статус на съдии, прокурори и следователи, защото могат да бъдат лишени от него само по силата на изрична законова норма.

Същевременно съгласно чл. 46, ал. 2 от ЗНА при непълнота на нормативния акт, за неуредените от него случаи се прилагат разпоредбите, които се отнасят до подобни случаи, ако това отговаря на целта на акта. Ако такива разпоредби липсват, отношенията се уреждат съобразно основните начала на правото на Република България.

Грижата за независимостта на съдебната власт е основен приоритет на европейските институции и на всяка правова държава. Тъй като спазването на основните конституционни принципи е една от гаранциите, че Република България е демократична и правова държава, както и отстоява нейното място в европейската общност, считаме, чл.26а следва да бъде обявен за противоконституционен.

2. В искането си, народните представители – вносителите изразяват становище за противоконституционност на §8 от ЗИДЗСВ, уреждащ хипотезите свързани с отвод на член на ВСС, при гласуване на решение, което се отнася лично до него или до негов съпруг или роднина по права линия, по съребрена линия до четвърта степен и по сватство до трета степен, като допълва „или ако са налице други обстоятелства, които пораждаат съмнение в неговата непристрастност”. От друга страна нормата на чл.35, ал.3 ЗСВ предвижда, че ВСС може със свое решение да отстрани свой член, в случай, че са налице обстоятелствата по чл.1 и той не се е отстранил сам.

Считаме, че искането на вносителите е основателно. Мотив за това становище ни дава твърде широката формулировка, с която е допълнена разпоредбата на чл.35 ал.1 от ЗСВ. Наличието на други обстоятелства, които будят съмнение в безпристрастността на който и да е член на ВСС по конкретен въпрос, без те да са нормативно персонализирани, създават предпоставки за широко тълкуване на това предложение. Не съществуват гаранции, че тази възможност няма да доведе до твърде често и необосновано позоваване на разпоредбата, като последица от което ще произтекат реални затруднения при осъществяване на конституционно установените функции на колективния орган.

В смисъла на изложеното подкрепяме искането за обявяване на противоконституционност на цитираната норма.

3. С § 50 (чл.171, ал.1) ЗИДЗСВ се въвежда задължително явно гласуване при взимане на решение за назначаване на административен ръководител или на негов заместник.

Считаме, че нормата противоречи на чл.131 от Конституцията, съгласно която решенията на Висшия съдебен съвет за назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжност на съдии, прокурори и следователи, както и предложенията, които той прави по чл. 129, ал. 2, се приемат с тайно гласуване.

4. По отношение на т.6 от искането на вносителите, с която се оспорва правомощието на ВСС да приема наредби, правилници и други подзаконовни нормативни актове, „които трябва да се обнародват в ДВ” и произтичащи от ЗСВ, считаме, че същото е неоснователно.

Действително, ВСС не е орган на законодателната власт, а на съдебната. Независимо от това компетентността му да приема подзаконовни нормативни актове свързани с прилагането на отделни разпоредби на ЗСВ или организацията на вътрешния ред на дейността на органите на съдебната власт произтича именно от разпоредбите на Закона за нормативните актове (ЗНА). Съгласно чл.2 от ЗНА нормативни актове могат да издават само органите, предвидени от Конституцията или от закон, като компетентността да се издават нормативни актове не може да се прехвърля. Чл.3 от ЗНА предвижда, че за уреждане на другите отношения по съответната материя законът може да предвиди да се издаде подзаконов акт. В духа на тези правила, ЗСВ който е устройствен закон на

съдебната система регламентира в кои случаи ВСС следва да приеме наредба, правилник или инструкция.

От друга страна Министерски съвет приема постановления, отново по силата на ЗНА, поради което не може да се приеме доводът на вносителите на искането, че това е органа, който следва да издава подзаконовите нормативни актове по прилагането на ЗСВ. При излагането на аргумента, че ВСС не е законодателен орган би следвало да се отбележи обстоятелството, че МС на свой ред е орган на изпълнителната власт. Като такъв той, а и Министерство на правосъдието, разполагат с право на законодателна инициатива, без това да ги превръща в органи на законодателната власт.

В подкрепа на изразеното становище е нормата и на чл.39, ал.1 т.4 от ЗНА, която предвижда, че обнародването на другите нормативни актове се извършва от органа, който ги е издал, а когато той е колективен - от неговия председател.

Становището е прието с решение по протокол № 14, доп. т. 3 от заседание на Висшия съдебен съвет, проведено на 20 април 2011 г.